

DE IJZERHAVENS, NIEUWPOORT EN LOMBARDSIJDE IN DE MIDDELEEUWEN

Nieuport, dont le nom en flamand (Nieuwpoort) signifie « nouvelle ville », et non « nouveau port », fut sans doute, au Moyen Age, le port de pêche le plus important de la côte belge. Jusque vers 1914 son ancien phare en style ogival attestait cette importance. Le premier phare de Nieuport fut en effet élevé vers 1294, au moment où le comte Guy de Dampierre fut contraint par son suzerain, le roi de France, Philippe le Bel, à mettre en état de défense « les termes de la marine » de Flandre, ceci en vue de la guerre avec l'Angleterre. Érigée en 1163, Nieuport resta une ville comtale et domaniale ressortant directement du comte de Flandre.

Vers 1314 elle avait déjà une population d'environ 5.000 habitants, groupées en deux paroisses. Sous sa juridiction se trouvaient le faubourg de la « Nieuwe IJde » (aujourd'hui Nieuport Bains) et « Lombardie », petite ville devenue de nos jours un simple village nommée Lombardsijde. Ainsi il y eut, sur les bords de l'embouchure de l'Yser, trois agglomérations de pêcheurs, se servant du même port. Au commencement du XIVe siècle, ces pêcheurs s'aventuraient dans la mer du Nord jusque dans les eaux écossaises et anglaises afin d'y pêcher, en été et en automne, le hareng. On les trouve en 1319 en Frise et aussi jusqu'au commencement de la Guerre de Cent ans dans les eaux de la Manche (Calais). A Nieuport se développa également le commerce du bois et la construction de navires. Les habitants de Nieuport et de Lombardsijde participèrent conjointement à la bataille des Eperons d'Or, en 1302, et à celle de Cassel, en 1328. Cette dernière bataille fut désastreuse pour les deux villes. La Guerre de Cent Ans (1337) mit ensuite un terme à leur expansion maritime. Cependant Nieuport resta ce qu'elle avait toujours été : l'avant-port de la grande ville d'Ypres.

In de Hoge Middeleeuwen vormde de IJzermonding een brede en diepe golf, die, evenals het Zwin en de Aamonding, wegens de terugwijking van de zee, tot geleidelijke verzanding veroordeeld was. De landwinning binnen haar schoot kwam reeds in de IXe eeuw in het brandpunt van de economische belangstelling te staan. De inpoldering van de talrijke IJzerschorren viel samen met de bevolkingsaan groei en met het ontstaan van de steden in de Vlaamse kustvlakte. Aldus ontstonden ook aan of nabij de oevers van de IJzerinham de eerste koopvaardij- en visserijhavens. De oudste onder deze IJzerhavens blijkt Ieper te zijn geweest. Reeds omstreeks 1100 beschikte deze grote industriegemeente over een vismarkt, welke door vissers uit de stad zelf of uit de omgeving van vis voorzien werd. Een chroniëkschrijver uit die tijd weet ons zelfs te vertellen, dat de Ieperse vissers hun waar in grote hoeveelheden in de nabijgelegen kustwateren vingen. De Ieperlingen onderhielden op dat ogenblik reeds drukke handelsbetrekkingen met de landen van het Noordzeegebied en beschikten over eigen koopvaardij schepen. Wegens de gestadige verzanding verloor Ieper evenwel weldra zijn maritieme ligging

ten voordele van Diksmuide, dat meer stroomafwaarts gelegen was. Toch bleef het, dank zij de kanalisatiewerken aan de Ieperlee en de IJzer, steeds in verbinding met de zee en met het Zwin. Ook Diksmuide bleef slechts gedurende korte tijd een zee- en visserijhaven. Het zelfde mag bovendien gezegd worden van Veurne, dat aan een vertakking van de IJzer, namelijk aan de Venepe lag. De voortdurende verplaatsing van de IJzerhaven leidde ten slotte naar de stichting van Nieuwpoort, welke de « poort van het IJzerbekken » zou worden.

Omstreeks 1150 horen we voor het eerst gewagen van een handelsnederzetting gelegen aan de linker-oever van de IJzermonding en « Ysera Portus » genoemd. Graaf Diederik van de Elzas moet die plaats op het einde van zijn regering aan zijn zoon Filips geschonken hebben met de vergunning er een « nieuwe stad » van te maken. De eigenlijke stichting greep in 1163 plaats. Filips van den Elzas schonk inderdaad dat jaar aan de inwijkelingen in de « nieuwe stad » een keure, die als de eerste moderne stadskeure van die tijd doorgaat. Dit handvest verleende o.a., na een verblijf van één jaar en één dag, de persoonlijke vrijheid aan de onvrije inwijkelingen. Hieruit zou men kunnen afleiden dat de graaf er zich vooral op toellegde de vissers uit de nabijgelegen kustdorpjes, waaronder Oostduinkerke, Wuipen en Ramskapele, aan te trekken. De vorst deed inderdaad de bodem, waarop de nieuwe stad in wording was, verdelen in kleine percelen, die hij tegen de betaling van een minieme cijns aan de inwijkelingen afstond. Hij verleende bovendien aan alle inwoners volledige vrijstelling van tol, zowel in de haven, als op de markt, mids nogmaals de jaarlijkse storting van een klein recognitiegeld. De keure van Nieuwpoort bevat dan ook, naast het eigenlijke statuut van de nieuwe stad, ook het tarief van de grafelijke tollén. De opsomming van de verschillende aan deze heffing onderworpen landbouw-, veeteelt- en visserijproducten verraadt wellicht het inzicht van de vorst om van de « nieuwe stad » een plaatselijke markt van agrarische voortbrengselen en vis te maken. Gelegen in een polderstreek, waarvan de ontginning pas een aanvang genomen had, was de plaats hiervoor ten eerste geschikt. Het toltarief leert ons tevens ook veel over het toenmalig handelsverkeer langs de IJzer, de IJzermonding en de kanalen. Het bepaalt inderdaad de tollén, die de verschillende soorten zeeschepen, als klinkboten, losboten, koggen en haringbuizen, evenals de binnenschepen, als invaren en schuiten, die de haven aandeden, er moesten betalen. Deze vaartuigen behoorden natuurlijk niet zozeer aan lieden uit het pas gestichte Nieuwpoort, dan wel aan ingezetenen uit Brugge, Veurne, Diksmuide en Ieper. Dit leert ons de opsomming van de talrijke wa-

ren, die door hun aard soms duidelijk hun herkomst verraden, aldus de Ieperse lakens, de Engelse wol en garen en vooral de talrijke producten aangevoerd uit Brugge, waaronder de Indische specerijen en de metalen uit het noorden.

De grafelijke stichting blijkt vlot van stapel te zijn gelopen. In 1165 was de agglomeratie reeds talrijk genoeg om in een nieuwe parochie, afhangende van de Sint-Niklaasabdij te Veurne, gegroepeerd te worden en in 1175 om haar eigen kerkgebouw te hebben. De nederzetting, die aanvankelijk de naam « Zandhoofd » droeg, naar de duinenreeks langs de linkeroever van de IJzermonding, waarop ze gebouwd geworden was, werd weldra Nieuwpoort (« Nova Villa », « Novum Oppidum », « Novus Burgus », « Novus Portus ») genoemd. De term « portus » of « poort » betekende in die tijd inderdaad stad, handelsnederzetting, gemeente en niet haven, alhoewel elke « portus » alsdan meestal een aanlegplaats had. Ten einde de handelaars van Nieuwpoort tegenover die van de andere reeds bestaande Vlaamse gemeenten te bevoordelen, schonk Filips van de Elzas in 1168 aan de ingezetenen van zijn « nieuwe stad » uitgebreide handelsvrijheid, waaronder in de eerste plaats tol-vrijdom en vrijstelling van het hanzarecht, over gans het gebied van het graafschap. Dit deed hij wellicht ook met het oog op de bevordering van de visaanvoer en de visnandel. Hetzelfde voorrecht schonk hij inderdaad naderhand ook aan de ingezetenen van zijn « nieuwe steden » Duinkerke, Damme en Biervliet, welke eveneens aan zeevisserij en vishandel deden. Het was een kostbaar privilege welke de bezitters er van in staat moest stellen met een minimum van kosten en van tijdsverlies hun zo bederfelijke waar, de verse of gezouten vis, overal in het land heen te voeren en aan de man te brengen. Niettegenstaande menigvuldige betwistingen, zou dit privilege tot aan de Franse revolutie het belangrijkste voorrecht van de Nieuwpoortse handelaars en vissers blijven.

Alhoewel door ruime bevoorrechting in de hand gewerkt, was de ontwikkeling van Nieuwpoort toch niet gelijklopend met die van de nieuwe havensteden Greveinge en Damme. Nieuwpoort blijkt van meet af aan slechts een visserijhaven te zijn geweest, waarvan de bevolking, naast de visvangst, ook ietwat aan landbouw en weefnijverheid deed en overigens, sedert 1183, aan haar parochiale geestelijkheid de betaling van het haringtiend verschuldigd was. Deze kerkelijke heffing was door de graaf te voordele van de Sint-Niklaasabdij van Veurne en van de parochiale kerk te Nieuwpoort ingesteld geworden. Ze werd ook te Oostduinkerke door dezelfde kerkelijke instantie geheven. Na de dood van Filips van de Elzas in 1191, kwam de « nieuwe stad », als « apanage », in het bezit van 's graven weduwe, die voor de verdere ontwikkeling van de nederzetting niet veel schijnt te hebben gedaan. De Nieuwpoortse bevolking groeide evenwel gestaag aan, zo zelfs dat talrijke inwoners uit de

nabijgelegen dorpjes, vooral die uit Oostduinkerke voorgoed in de nieuwe stad hun intrek kwamen nemen. Van 1207 af eiste dan ook de geestelijkheid van de Sinte-Walburgakerk te Veurne te Nieuwpoort en te Oostduinkerke van de vissers aldaar een visting. Of deze heffing dezelfde was als het reeds door de monniken van de Sint-Niklaasabdij geheven haringtiend is moeilijk te zeggen. Best mogelijk was het een tiend, dat op de opbrengst, niet alleen van de haringvangst, maar ook op die van alle andere vangsten drukte. Vandaar dan ook het hevig verzet van de Nieuwpoortse vissersbevolking tegen deze kerkelijke heffing. In 1235 kwam het hierbij in de nieuwe stad tot bloedige reeletjes, tijdens dewelke twee priesters gedood en een klerk zwaar gewond werd. De ganse Nieuwpoortse bevolking werd het jaar nadien, wegens dit vergrijpen, veroordeeld tot de betaling van een hele reeks boeten, renten en missen, evenals tot de bekostiging en de oprichting van een grafelijke dwingburcht aan de rand van de stad. Eerst nadat de parochiale grenzen tussen Oostduinkerke en Nieuwpoort in 1240 duidelijk afgebakend waren geworden, werd tot afschaffing van deze draconische maatregelen overgegaan. De Nieuwpoortse dwingburcht werd inderdaad in 1241 door gravin Johanna buiten gebruik gesteld en weldra afgebroken. De bevolking, die van de betaling van het visting aan de Sinte Walburgakerk vrijgesteld geworden was, kwam er nochtans toe aan de Sint-Niklaasabdij, waarvan haar parochie aïging, voldoening te schenken. In 1247 inderdaad legden de vissers zich bij de geregelde betaling van de door hun parochiale geestelijkheid gevraagd haringtiend neer. De overeenkomst welke dienaangaande tussen de schepenen van Nieuwpoort en de monniken van de abdij te Veurne gesloten werd, is zeer belangrijk voor de kennis van de toenmalige visserijgebruiken. Het tijdperk dat voor de heffing van het tiend in aanmerking kwam, was beperkt tot het haringseizoen vóór « de Hoofden » en liep van 29 September tot 18 November. Wat vóórdien in de Noordzee in de richting « Noordover » gevangen werd, was aan de heffing niet onderworpen. Twee derden van de opbrengst van het haringtiend moesten aan de pastoor en aan het armbestuur van de gemeente en de

SI LA MER VOUS ATTIRE,

VAN SCHELLE SPORTS

est tout indiqué pour votre équipement de :

CROISIÈRE - YACHTING - CANOTAGE - NATATION
N'oubliez pas que « la qualité est toujours moins chère »,
et nous vous l'offrons par des articles de première marque.

Réduction de 10 p. c. aux membres de la L.M.B.

BRUXELLES :

Place St-Jean (85, rue du Lombard). Tél. 11.07.73 - 12.11.88

Place Stéphanie (3, chaussée de Charleroi). Tél. 38.11.77

ANVERS :

Meir, 71. — Téléphone : 32.44.55

parochie Nieuwpoort ten goede komen. Belangrijk is wel de vermelding, dat de haringvisserij reeds toen hun bedrijf ieder jaar in de maand Augustus in dat gedeelte van de Noordzee, dat ze «Noordover» noemden en langs de kusten van Oost-Schotland en Oost-Engeland gelegen was, inzetten.

De landwinning in de streek van Nieuwpoort gepaard met de uitbreiding van de zeevisserij leidde nog vóór 1250 tot de stichting, in de nabijheid van de IJzerhaven, van twee nieuwe vissersplaatsen. Aan de linteroever van de IJzermoning, ten oosten van Oostduinkerke onstond in de duinen het vissersdorpje de «Nieuwe IJde». In 1246 gaf gravin Margaretha aan haar baljuw te Veurne opdracht in dit gehucht, dat onder de juridictie van de schepenen van Nieuwpoort kwam te staan, over te gaan tot de verkaveling van de grond en de toekenning van percelen aan de neuen, die er zich bijwend zouden willen komen vestigen. De geregeide herring van het haringtiend werd er nochtans eerst in 1277 ingevoerd, wat wijst op een eerder langzame kolonisatie. Drie jaar na de stichting van de Nieuwe IJde, waagde gravin Margaretha een soortgelijke proef aan de rechteroever van de IJzermoning, waar ten westen van Westende in de hoge duinen, op de plaats «Cnoc», het plaatsje «Lombardie» tot stand gekomen was. In 1249 gelastte ze naar baljuw van Veurne aldaar tot de stichting van een kleine stad over te gaan. Krachtens zijn stichtingsoorkonde, werd Lombardside inderdaad onmiddellijk tot de rang van gemeente verheven en in het genot van het gemeentelijk statuut van Nieuwpoort gesteld. Op juridisch gebied bleef het evenwel afhankelijk van de Nieuwpoortse stedelijke verordeningen betreffende zeevisserij en het havenbedrijf. De stichting van het stadje blijkt eerst in 1269 voltooid te zijn geworden. In dat jaar vaardigde de gravin inderdaad een keure uit, die nauwkeurig de juridische verhouding tussen Nieuwpoort en Lombardside regelde. Als gevolg van deze regeling bleef de IJzerhaven in haar geheel Nieuwpoorts rechtsgebied. De lieden van Lombardside mochten er slechts kopen en verkopen binnen de grafelijke tolboom te Nieuwpoort. Uitzondering werd alleen gemaakt voor de hoeveelheden haring, die ze voor eigen gebruik uit de zee aanvoerden. Uit dit belangrijk stuk vernemen we bovendien, dat de vissers van Lombardside «pessassent hors de la saison des herenghisons» met bootjes genaamd «hekers». Dit waren heel waarschijnlijk hoekers, die gebruikt werd voor de hoekwantsvisserij op kabeljauw en schelvis.

Het is slechts van het midden van de XIIIe eeuw af, dat de haven van Nieuwpoort de rol begon te spelen haar door de natuur voorbestemd en wel onder invloed van de groeiende binnenscheepvaart, die zich vooral naar Ieper richtte. De Ieperlingen zelf zagen zich meer en meer verplicht de kanalen, die hen in verbinding met de IJzer en de IJzermonding stelde, te onderhouden en uit te diepen. Aldus ontstond van uit Nieuwpoort een waterwegennet in de richting van

Ieper, Brugge en Veurne. Hier door profiteerden nu voor het eerst de Nieuwpoortenaars van hun uitgebreide handelsvrijheden, die ze voor alle zekerheid in 1260, 1272, 1274 en 1279 deden bekrachtigen, waarschijnlijk met het oog op de uitbreiding van hun visnandel. Ze ontvingen ook in 1270 tolvrijdom te Diksmuide, waar een burggraaf op het transitoverkeer toen niet. Het vervoer langs de IJzer in en uit de richting van Ieper ging inderdaad over Diksmuide. We weten uit gegevens, die in de Iperse stadsrekening van 1297 voorkomen, dat, tijdens de winter van 1296-97, gedurende een periode van 122 dagen, niet minder dan 3.250 schuiten en 87 marktschepen door de Iperse «overdrags» (overtoom) passeerden en er de verschuldigde tollén betaalden. Dit komt neer op een dagelijkse doorvaart in de wintermaanden van gemiddelde 27 tolplichtige schepen. Hieronder moeten er zich tekenmale vaartuigen geladen met haring en andere vis uit Nieuwpoort bevonden hebben. Sedert 1274 overigens waren de Iperse viskooplui vrijgesteld van de betaling te Nieuwpoort van de aldaar door de grafelijke toenaar geheven tollén. Voor de afhankelijkheid van Ieper ten opzichte van Nieuwpoort in zake de visaanvoer pleit zowel de inhoud van verschillende handelscontracten, die bewaard gebleven zijn, als de overtredingen van de Nieuwpoortse visverkopers op de Iperse vismarkt. De transacties van vis bujken zeer aanzienlijk te zijn geweest. Zo in 1276 een contract nopens de levering in twee keren van 2.700 stuks levende paung, in 1282 één betreffende de verkoop van 21.000 stuks verse haring en in 1284 één aangaande de leverantie van 1 last (10.000 stuks) verse «tjdnaring». In de beide laatste gevallen was de haring tegen Allerheiligen (1 November) te leveren. Dat de Nieuwpoortse visverkopers te Ieper op de vismarkt goed vertegenwoordigd waren, blijkt uit de overtredingen waaraan ze zich in die stad bij de verkoop van hun waar steeds schuldig maakten. Volgens een van de weinig bewaarde rekeningen van de Iperse vierschaar, namelijk die van 1280, waren onder diegenen, die dat jaar wegens verkoop van bedorven en afgekeurde vis beboet werden, de Nieuwpoortenaars het talrijkst. Voor de kennis van de visaanvoer en het visverbruik te Ieper zijn dan ook de verschillende «keures des poissons» of de door de schepenen uitgevaardigde verordeningen op het visbedrijf zeer leerrijk. Dergelijke reglementen zijn ons voor de periode 1289-1307 bewaard gebleven. Ze tonen ons met welke zorg de Iperse schepenen over de goede kwaliteit van de aangevoerde vis, vooral van de aangevoerde verse en gezouten haring, waakten. Ze leren ons vooral welke strenge maatregelen er nodig waren, om in een tijdperk, dat de zeevisserij de weerslag van de moeilijkheden, die het land met Engeland en Frankrijk gevoelde, een voldoende aanvoer te verzekeren. Aldus moets, volgens een verordening van 1307, al de aangevoerde zeevis op de markt en niet elders aan de man gebracht worden. Van de langs de Ieperlee en de Iperse banen aangevoerde vis moest

steeds tenminste het derde gedeelte in de stad gelost worden. Onder de vissoorten, die in de verschillende Ieperse stadkeuren het voorwerp van de een of andere maatregel uitmaakten, vinden we in de eerste plaats haring, maar daarnaast ook makreel, zalm, meerzwin, mosselen, spiering en ook riviervis als paling, elft en snoek.

In 1297, toen de oorlog tussen Engeland en Vlaanderen enerzijds, Frankrijk anderzijds uitbrak, werd de Vlaamse kust, waaronder ook Nieuwpoort, door de Fransen bezet. Ieper integendeel bleef in de handen van de graaf. Dit bracht weldra de visaanvoer in het gedrang. De Ieperse kooplieden ondervonden te Nieuwpoort bij de aankoop van goederen allerlei moeilijkheden, vooral vanwege de tollenaars, die er hun voorrecht van tol-vrijdom weigerden te eerbiedigen. Ze maakten dienaangaande in 1298 hun beklag bij de graaf, maar dit leverde niets op. Slechts in 1300 met de volledige bezetting van het graafschap door de Fransen en zijn inlijving bij Frankrijk kwam er een einde aan deze economische belemmering. De Franse koning stond inderdaad in September 1301 de bekrachtiging van het Iepers privilege van tol-vrijdom te Nieuwpoort toe.

Naast de moeilijkheden in de visaanvoer in de richting van Ieper, werd de Nieuwpoortse vishandel ook door de onveiligheid op zee gehinderd. Sinds 1270 deden zich inderdaad geregeld tussen Vlaanderen en Engeland wrijvingen voor, waarvan de Vlaamse vissers op zee of in de Engelse havens maar al te dikwijls het slachtoffer werden. De Vlamingen visten inderdaad tijdens het haringseizoen vooral in de omgeving van Great-Yarmouth, het grote centrum van de haringvisserij in het zuidelijk gedeelte van de Noordzee. Zeer dikwijls werden ze er door de Engelse vrijbuiters overvallen en beroofd. Soms zelfs werden ganse bemanningen gedood. Meestal nochtans verloren ze er slechts hun vangst en hun vistuig. Dit optreden lokte natuurlijk het verzet van de vissers uit, die, als ze hiertoe de gelegenheid hadden, hun tegenstanders met dezelfde munt betaalden. Zo werd de zeeroverij omzeggens een bestendig gevaar voor alle zeelieden. Onder de Vlamingen, die op zee hun slag dierven, slag bevonden zich in de eerste plaats de lieden van Nieuwpoort. De gebeurtenissen van 1302 vergemakkelijkten natuurlijk nog hun optreden. Aldus kaaptten in 1302 zes Nieuwpoortse stuurlieden de Engelse kogge «Emont de Fowic» en brachten hurschip als buit naar het Zwin op. De vijf goede steden van Vlaanderen (Gent, Brugge, Ieper, Rijsel en Douai) deden evenwel te Sluis de eigenaar terug in het bezit van zijn vaartuig stellen en de Nieuwpoortse zeeroovers gevangen zetten. De gemeente Nieuwpoort, die voor de vrijbuiters van haar ingezetenen aansprakelijk gesteld werd, zag zich veroordeeld tot de betaling van een vergoeding van 3.000 Parijse ponden aan de benadeelde Engelse kooplieden. Om dergelijke redenen werden hetzelfde jaar een achttal stuurlieden uit Lombardside veroordeeld tot de uitkering van een som van 100 Engelse ponden aan een zekere Remonde Van der Broye, waarschijnlijk een Engels koopman, die ze op zee beroofd hadden. Vlaanderen was inderdaad op dat ogenblik niet in oorlog met Engeland. De door de Vlamingen gepleegde zeeroverij was dan ook onwettelijk, maar ook de Engelsen gingen voort met represaillemaatregelen. Talrijke klaagschriften werden in de periode 1302-1319 door de zeelieden van de Vlaamse kusthavens, waaronder ook die van Nieuwpoort en Lombardside ingestuurd om de schade te melden, die ze vanwege de Engelsen op zee geleden hadden. Zo spreken een tiental stuurlieden van Lombardside en nog een groter aantal schippers uit Nieuwpoort, langs een klaagschrift welke ze tot de graaf van Vlaanderen richtten, maar welke onvolledig tot ons gekomen is, over de talrijke wandaden, die ze vanwege de Engelsen in de Engelse wateren en havens hadden moeten ondervinden in de jaren 1309-1311, toen de nood het hoogst was. In de loop van 1310 reeds hadden de schepenen van Ieper zich genoodzaakt gezien in de tussen Vlaanderen en Zeeland aan de gang zijnde onderhandelingen tot regeling van de haringvisserij tussen beide te komen. De volgende jaren stuurde de graaf, Robert van Bethune, zijn afgezanten naar Engeland om tot een vreedzame overeenkomst te geraken. Deze besprekingen gaven slechts kortstondige resultaten. Wel is waar trof de Engelse koning in 1311 maatregelen tot bescherming van de haringvisserij vóór Yarmouth, maar naderhand nam de onveiligheid eerder opnieuw toe. De oorlog tussen Engeland en Schotland was hier niet vreemd aan. De Vlamingen traden inderdaad zeer dikwijls als vrienden van de Schotten op, om naderhand de zaken op hun wijze voor te stellen. Zo eiste in 1311 graaf Robert de teruggave van de schepen van een stuurman uit Oostende en van twee stuurlieden uit Nieuwpoort, die zogezegd in Juli 1311 vóór Berwick-on-Tweed met hun bemanningen gedood werden, terwijl hun vaartuigen nadien door de Engelsen naar Londen werden opgebracht. Edward II antwoordde (11 September 1311), dat de desbetreffende stuurlieden met hun bemanningen niet vóór Berwick, maar vóór Aberdeen, tijdens krijgsv verrichtingen tegen de Schotten, met wie ze in verstandhouding stonden, de dood gevonden hadden. Ook voor de volgende jaren bleven ons dergelijke klaagschriften bewaard. Een Nieuwpoortse klaagbrief van 1312 somt de namen op van drie schippers, die samen met het grootste gedeelte van hun bemanningen, vóór Winchelsea en Dunwich in een schermutseling op zee het leven hadden moeten laten. De onveiligheid bleef groot tot 1319. De ingestuurde klaagschriften zelf, uitgaande van de lieden van Nieuwpoort en Lombardside, leren ons veel over de toenmalige haringvisserij.

bardside veroordeeld tot de uitkering van een som van 100 Engelse ponden aan een zekere Remonde Van der Broye, waarschijnlijk een Engels koopman, die ze op zee beroofd hadden. Vlaanderen was inderdaad op dat ogenblik niet in oorlog met Engeland. De door de Vlamingen gepleegde zeeroverij was dan ook onwettelijk, maar ook de Engelsen gingen voort met represaillemaatregelen. Talrijke klaagschriften werden in de periode 1302-1319 door de zeelieden van de Vlaamse kusthavens, waaronder ook die van Nieuwpoort en Lombardside ingestuurd om de schade te melden, die ze vanwege de Engelsen op zee geleden hadden. Zo spreken een tiental stuurlieden van Lombardside en nog een groter aantal schippers uit Nieuwpoort, langs een klaagschrift welke ze tot de graaf van Vlaanderen richtten, maar welke onvolledig tot ons gekomen is, over de talrijke wandaden, die ze vanwege de Engelsen in de Engelse wateren en havens hadden moeten ondervinden in de jaren 1309-1311, toen de nood het hoogst was. In de loop van 1310 reeds hadden de schepenen van Ieper zich genoodzaakt gezien in de tussen Vlaanderen en Zeeland aan de gang zijnde onderhandelingen tot regeling van de haringvisserij tussen beide te komen. De volgende jaren stuurde de graaf, Robert van Bethune, zijn afgezanten naar Engeland om tot een vreedzame overeenkomst te geraken. Deze besprekingen gaven slechts kortstondige resultaten. Wel is waar trof de Engelse koning in 1311 maatregelen tot bescherming van de haringvisserij vóór Yarmouth, maar naderhand nam de onveiligheid eerder opnieuw toe. De oorlog tussen Engeland en Schotland was hier niet vreemd aan. De Vlamingen traden inderdaad zeer dikwijls als vrienden van de Schotten op, om naderhand de zaken op hun wijze voor te stellen. Zo eiste in 1311 graaf Robert de teruggave van de schepen van een stuurman uit Oostende en van twee stuurlieden uit Nieuwpoort, die zogezegd in Juli 1311 vóór Berwick-on-Tweed met hun bemanningen gedood werden, terwijl hun vaartuigen nadien door de Engelsen naar Londen werden opgebracht. Edward II antwoordde (11 September 1311), dat de desbetreffende stuurlieden met hun bemanningen niet vóór Berwick, maar vóór Aberdeen, tijdens krijgsv verrichtingen tegen de Schotten, met wie ze in verstandhouding stonden, de dood gevonden hadden. Ook voor de volgende jaren bleven ons dergelijke klaagschriften bewaard. Een Nieuwpoortse klaagbrief van 1312 somt de namen op van drie schippers, die samen met het grootste gedeelte van hun bemanningen, vóór Winchelsea en Dunwich in een schermutseling op zee het leven hadden moeten laten. De onveiligheid bleef groot tot 1319. De ingestuurde klaagschriften zelf, uitgaande van de lieden van Nieuwpoort en Lombardside, leren ons veel over de toenmalige haringvisserij.